

most megindult ötéves tervidőszakra nyílt mód jelentősebb összeg biztosítására a parkerdő új feladatainak megoldásához. A Dunakanyar Intéző Bizottság, mint a területen érdekelt társadalmi szerv, kiemelt figyelemmel kíséri azt a munkát, amit a Pilisi Parkerdőgazdaság gazdái végeznek. Az így nyert tapasztalatok teszik jogossá azt a reményt, hogy a Pilisi Parkerdőgazdaság hiánytalanul meg fogja valósítani az illetékes kormányzati szerv által meghatározott célkitűzéseket.

Gondolom, hogy mindannyian, akik a magyar erdők sorsát szívükön viselik, ugyancsak fokozott figyelemmel kísérik ennek a hagyomány, nevelés és gyakorlat által régen kikristályosodott erdőgazdálkodási szemlélettel, beidegződéssel szemben jelentkező új feladatnak a megoldását és annak az egészséges egyensúlynak a kiformalását, melyet az erdő új, szélesskálájú jóléti szolgálata és a hagyományos nyersanyagtermelő rendeltetése között kell, hogy létrejöjjön. *Mert ez az egyensúly szolgálja az általános jót, a közérdeket!* Ez a programja a Pilisi Parkerdőgazdaságnak is és ez kell legyen mindazoknak az erdőgazdaságoknak, ahol az új társadalmi igény számottevően jelentkezik. Ezek között elsősorban a borszónyi erdőket kell számításba venni, ahol a társadalmi igény az erdő jóléti szolgálata iránt máris hasonló mértékű a pilisiéhez, de ide sorolhatnánk az északi és nemkülönben a dunántúli erdeink jórészét is. Azt is látni kell, hogy ez a folyamat erdeink életében nem átmeneti, hanem állandó és általános jellegű. Éppen ezért az új feladatok nemcsak egy-két helyen, mintegy partikulárisan és provizórikusan fognak jelentkezni, hanem országosan fogják majd rövidesen próbára tenni erdőgazdáinkat.

Ez az új fejlődéstörténeti folyamat erdőgazdálkodásunkban nem máról holnapra bonyolódik le és természetesen zökkenőkkel, esetleg kisebb-nagyobb megrázkódtatásokkal is jár majd, míg — hogy úgy mondjam — bejáródik. Ennek az átmeneti szakasznak kétségtelenül a lerövidülését és a mielőbbi általánosan szükséges elméleti megalapozását szolgálná az, ha a *nemzetközi tekintélyű egyetemünk mielőbb beiktatná oktatási rendjébe, önálló tantárgyként, az erdő közjóléti hasznosításával kapcsolatos problémakomplexumot*. Gondolom, hogy ebben a problémakörben helyes lenne foglalkozni azzal is, hogy milyen új haszonvételi lehetőségeket kínál az erdő jóléti igénybevétele. Kár lenne ugyanis az új gyakorlat adta ilyen lehetőségeket az erdőgazdálkodáson kívüli szerveknek átengedni, mint ahogy ezt a múltban tettük.

A középkáder-képzés problémái a fagazdaságban

D R. T U S K Ó L Á S Z L Ó

Oktatásügyünknek — azon belül az erdészeti szakoktatásnak — nincs forrongóbb területe, mint a középfokú képzés.

Hogy a vitákat mennyire nem zárta le az 1965. évi 24. tvr. — amely a technikumai modell szerint szervezte át új típusú szakközépiszkolákká az érettségizett szakmunkásokat képző régiákat, a technikumokat és a gimnáziumok egy részét — azt mi sem bizonyítja jobban, mint az MSZMP X. Kongresszusának határozata, amely megállapítja, hogy: „*Oktatási rendszerünk magasabb színvonalra emelése társadalmunk szocialista fejlődésének egyik fő követelménye. Ezért szükséges, hogy a párt és kormányzat vezető szervei vizsgálják meg az állami oktatás egész rendszerét, s gondoskodjanak megfelelő irányú továbbfejlesztéséről. Az oktatási munka stabilitását erősítve kell gondoskodni az ismeretanyag bővülése és módosulása miatt szükséges változtatásokról is.*”

Meg kell tehát vizsgálnunk az állami oktatás egész rendszerét, tartalmát, mai képzési formáit. Elemeznünk, értékelnünk kell erdész középkáderképzésünket is, keresve a korszerűsítés, a továbbfejlesztés útját, lehetőségeit.

Mindjárt bevezetőül hangsúlyozni szeretném, hogy véleményem szerint a szakmai oktatás egész rendszerét, e rendszerben a különböző szintű oktatási intézmények helyét és feladatait csak a társadalmi igény, a népgazdasági szükséglet oldaláról szabad és lehet reálisan megközelíteni. Tehát ne az iskola mondja meg, hogy mit akar tanítani, milyen szinten hány embert akar kiképezni, hanem a végzettséget foglalkoztató gyakorlat.

Az iskola gondja pedig elsősorban a társadalmi követelmények pedagógiai megfogalmazása, konkrét tananyagba rögzítése, a „hogyan” szerteágazó pedagógiai problémája legyen.

Nem lenne szerencsés, ha a társadalom igényeit összekevernénk az oktatási intézmények lehetőségeivel, hozzáigazítanánk személyi adottságaikhoz, sőt esetleg igényeikhez is. Az oktatási intézményeknek is lehet és a legtöbbnek van is

Erdőbecsléstani gyakorlat

önálló véleménye. Ez a vélemény azonban e kérdésben nem lehet ab ovo domináns.

Úgy vélem, helyénvaló mindezt elmondani, különösen most, amikor igyekszünk jól elrendezni középfokú oktatásunkat, melynek szervezéséről a két reformtörvény kapcsán a kívánatosnál jóval több szubjektív vélemény látott napvilágot, főleg azoké, akiknek szinte kizárólag az oktatás irányításának mi-kéntje határozta meg gondolkodását.

Az új típusú szakközépiskolákat életre hívó 1965. évi 24. sz. tvr. megjelenése óta a gazdaság-irányításban bekövetkezett változás a termelőüzemek vertikális átszervezését eredményezte. Az erdészeti területén az állami erdőgazdaságok és az elsődleges faipari üzemek egybekapcsolásával kialakultak az erdő- és fafeldolgozó gazdaságok.

Az utóbbi években rohamosan megnőtt az állami gazdaságok, a termelőszövetkezetek erdésztechnikai igénye is. Ezt részben az erdőtörvény kötelező előírásai, részben faipari tevékenységük fellendülése magyarázza.

Egyidejűleg kialakultak az állami erdő- és vadgazdaságok.

Eredményes vadgazdálkodás csak a szakgárda gerincét adó, jól képzett közép-káderekkel valósítható meg. Hazánkban az állami gazdaságokon, az erdő- és fafeldolgozó gazdaságokon kívül több mint 700 vadásztársaság működik, kerekén 1000 — zömükben szakképesítés nélküli vagy alacsonyabb képesítésű — alkalmazottal.

A vázolt körülmények alkotják azt a szakmai környezetet, amelynek szakemberigényét fel kell tárni, ki kell elégíteni.

A fagazdaság termelési és műszaki fejlesztési irányelvei összhangot követelnek a fejlesztés és a szakember ellátottság között is, mert a fejlett technika és a korszerű technológiák alkalmazása csak jól képzett szakmunkásokkal, technikusokkal és mérnökökkel valósítható meg.

Fejlesztünk kell a vertikális integrációt és kooperációt, másszóval biztosítanunk kell a társadalmi szükségletek kielégítését a fagazdaság vertikumának komplex és összehangolt fejlesztése útján. Ezek a fejlesztési irányelvek lényeg-

Németh Ferenc erdész tőzegcserepes csemetenevelést mutat be

gében megfogalmazzák a társadalmi igényeket is oktatási intézményeink számára.

Az első felmerülő kérdés az iskolarendszer mikéntje, a szintek száma.

A különböző szinteken folyó képzés kérdéseit csak egységes egészként lehet vizsgálni. Az egyes szintek tantervi anyagának összeállítására, létszámszükségletének, oktatási idejének felmérése csak a többi szinttel összehangoltan lehetséges.

Szakképzésünk mai lépcsői: szakmunkás — technikus — mérnök. Megítélésem szerint ez a hármas tagolódás jó és elegendő. Több okból nem látom szükségét annak, hogy a technikus és a mérnök közé még egy képzési szintet iktassunk. *A felsőfokú technikus, vagy üzemmérnök munkája szakmánk területén lefelé és fölfelé is óhatatlanul olyan mérvű átfedéshez vezet, amit nincs értelme megteremtenünk.* Ugyanígy nem látom értelmét vállalni azt a feszültséget sem, ami e három szint végzettjei között a gyakorlatban előbb-utóbb bekövetkezne.

Ha a szakemberszükséglet gondos felméréséhez igazodva lesz elegendő magas színvonalon képzett szakmunkásunk, ha a különböző szakágazatokban si-

kerül kialakítani az 1 : 3 mérnök—technikus arányt, akkor a képzés oldaláról biztosítottuk a termelés alapvető feltételeit.

Fagazdaságunk, benne az erdőgazdálkodás, a hagyományos elsődleges feldolgozás, a farostlemez- és forgácsolóipar, a cellulózipar azok az alapvető területek, amelyek középszinten szakembert igényelnek tőlünk. Ehhez kapcsolódik még a hivatásos vadászok képzésének igénye.

1950-ben létesült erdészeti technikumaink két évtizeden keresztül folyamatosan megoldották a volt állami erdőgazdaságok középkáder ellátását. Májig megoldatlan maradt azonban az elsődleges faipar középszintű szakemberképzése, mivel e területre az erdészeti technikumok csak enciklopédikus ismereteket nyújtottak. A faipari technikum és szakközépiskola viszont az épület és bútorgépipar számára képez szakembereket. Ugyanígy megoldásra vár a középkáderképzés megvalósítása a vadgazdálkodás területén is.

Háromféle technikus képzése látszik tehát célszerűnek:

erdésztechnikus (erdőgazdálkodás),
faipari technikus (elsődleges feldolgozás),
vadásztechnikus (vadgazdálkodás, vadtenyésztés).

1969-ben indított erdészeti szakközépiskoláink szakosítása, jelenlegi felépítése ennek a követelménynek nem felel meg. A gyakorlat az iskoláktól olyan szakembereket igényel, akiknek képzése az adott szintre és munkaterületre az iskolában befejeződött. (A befejeződés természetesen ettől függetlenül mindig relatív marad. Az iskola nem adhat a tanulóknak egész életre szóló szakismereteket. Gondoljunk a permanens önképzés, az 5—6 évenként visszatérő továbbképzés szükségességére.) A továbbképzéshez — kivéve talán a rövid időtartamú speciális tanfolyamokat — nincs oktatógárdája, de nagyon sokszor felszerelése sem az iskolának.

Iskoláinkban a jelzett szakterületekre mielőbb meg kellene tehát indítanunk a középkáderképzést. A megoldás útja a következő lehet:

Szakközépiskoláink képzési idejét 5 évre kell emelni. Így 4 + 1 év alatt meg tudunk felelni annak a követelménynek, hogy általánosan művelt, érettségizett fiatalok végezzenek iskoláinkban, akiknek legjobbjai eséllyel pályázhatnak az Erdészeti és Faipari Egyetemre — esetleg más felsőoktatási intézményre; — zömük megkezdheti a technikus minősítő vizsgára előkészítő 5. tanévet, míg a szerényebb képességűek egy év alatt szakmunkás oklevelet szerezhetnek.

Jelenlegi szakközépiskoláink korszerű általános műveltséggel és középfokú szakmai képzettséggel rendelkező teljesértékű szakembereket ígérnek, olyanokat, akik a felsőoktatási intézmények felvételi vizsgáin a gimnáziumot végzettekkel nagyjából azonos feltételek között versenyezhetnek.

Négy év alatt e hármas követelményt csak rendkívüli túlterheléssel és csak részben tudjuk kielégíteni. Bár tantervünk ezt nem tartalmazza, újabban a sajtóban egyre több szó esik arról, hogy a szakközépiskolát végzett fiatalok egyben szakmunkások is. Ha így lenne, ez még több terhet róna szakközépiskoláinkra és egy kicsit a szakmunkásképzés lebecsülését is jelentené, mert a szakközépiskolát végzett tanuló több is, kevesebb is a szakmunkásnál, de nem az.

Elsődleges feladatunk a középkáderképzés. A szakmunkásképzés, de az egyetemi előkészítés sem lehet ezzel egyenrangú feladatunk. Így iskoláink oktatónévelőmunkáját is helytelen lenne azzal mérni, hogy a végzetek hány százaléka került felsőoktatási intézményekbe; sokkal inkább azzal, hogy hányan és mióta dolgoznak középkáderként a szakma területén és hogyan állják meg ott a helyüket.

Felül kellene vizsgálni az iskolák szakirányának megfelelő felsőoktatási intézmények tanulóinkkal szemben támasztott követelményeit is. Felvett tanulóink zöme ezekben a felsőoktatási intézményekben jól megállja a helyét. Nem protekcióra van szükségük, hanem — éppen a szakma érdekében — okos, differenciált kiválasztásra.

A 4 + 1 éves oktatási idő lehetőséget adna az MM által kialakított általános műveltségi szint elérésére, sőt a tanulói túlterhelés mérséklése érdekében az első négy év szaktárgyi óraszámának szerény csökkentésére is. Az 5. tanévben viszont kizárólag a technikus minősítő vizsgára történő előkészítés folyna, köz-műveltségi tárgyak oktatása nem.

Ennek az 5. tanévnek a felvételi rendjét, programját, tartalmi és szervezeti formáit ugyanúgy ki kellene dolgozni, mint a technikus képzés megszerzésének levelező útját.

A háromféle technikus (erdész, faipari, vadász) képzése meglévő iskoláinkban az alábbiak szerint volna megoldható.

Szakközépiskolai tantervünk átdolgozásával, belső arányainak módosításával megoldható az erdész- és faipari technikus képzés négy éves egységes elő-

Fakitermelési gyakorlat

készítése úgy, hogy e konvertálható ismeretanyagra épüljön az 5. év speciális képzése.

A vadásztechnikusképzést véleményem szerint kezdettől speciális tagozatként kellene indítani.

Iskoláinkban életrehívásuk óta technikusok képzése folyt. A gyakorlat 20 év alatt megismerte, elfogadta és elismerte ezt a képzési formát: Ma is középszintű szakembereket képezünk. Jó lenne, ha kevesebb gonddal tehetnénk.

Minden törekvésünk az, hogy iskoláink új szervezeti formájukban is megfeleljenek a korszerű képzés követelményeinek, az erdészet igényeinek. Ez a szándék diktálta soraimat, amelyekkel a hatékonyabb munka lehetőségeit kerestem.

Nem törekedhettem a teljességre. Nem szóltam elhelyezési gondjainkról, iskoláink állapotáról, műhelyeink, laboratóriumaink felszereltségéről — melyekért Főhatóságunk az utóbbi években egyre többet áldoz —, a Tangazdaság kérdéséről, nevelőinkről, akiknek „*anyagi és erkölcsi megbecsülését — ahogyan a X. Kongresszus határozata megállapítja — minden területen jobban összehangba kell hozni tevékenységük társadalmi fontosságával*”.

*A nemzetközi erdésztechnikusi verseny 1970. évi győztes csapata
— Heltay Tamás, Kardos Ferenc, Piller Gyula soproni
erdésztechnikusok*

Nem szóltam ifjúságunkról, oktató-nevelő-kutató munkánkról, a levelezőoktatás nehézségeiről, a továbbképzés mielőbbi megkezdésének szükségességéről és sok egyéb kérdésről sem.

Talán mégis sikerült ráirányítanom szakmai közvéleményünk figyelmét szakoktatásunk, középkáderképzésünk néhány alapvető mai problémájára.

Erdészeti szakoktatási rendszerünk magasabb színvonalra emelése elképzelhetetlen hivatott szakembereink véleménye, építő, okos vitája, határozott, egyértelmű állásfoglalása nélkül.

Nem lehet egyetérteni azzal a sajnos gyakran hangoztatott várakozó állásponttal, mely szerint nincs más teendők, mint megvárni „a harc kimenetelét”, valamiféle stabilizálódást és aztán beleilleszkedni a részvételünk nélkül kialakított oktatási keretekbe. Tudnunk kell ugyanis, hogy az erdészeti szakoktatás sokszor speciális igényeit senki sem fogja helyettünk megfogalmazni; a hallgatással viszont olyan keretekbe kényszerülhetünk, amit mások alakítottak ki a maguk számára.

Az idő sürget! Nem téveszthetjük szem elől azt az ismert tényt, hogy szakoktatásunkban a célok megvalósítása érdekében ma megkezdett munkánk eredményét a gyakorlat lényegében csak évek múlva láthatja.

Д-р Л. Тушко: ПРОБЛЕМЫ ПОДГОТОВКИ СРЕДНИХ КАДРОВ В ДРЕВЕСНОМ ХОЗЯЙСТВЕ

Подготовка средних кадров сегодня осуществляется в специальных средних учебных заведениях. Техник, окончивший такое учебное заведение, занимает промежуточное место между инженером и квалифицированным рабочим. Введение большего числа ступеней сопровождалось бы несколькими невыгодами.

Однако была бы необходимой специализация подготовки техников: техника-лесовода, техника деревообрабатывающей промышленности, техника-охотника. Походящая подготовка требовала бы продления времени обучения с 4 до лет. Первые четыре года обучения служили бы приобретению общего образования, а пятый год должен бы предоставлять необходимые специальные знания.

Dr. Tuskó, L.: PROBLEMS OF FORESTRY TRAINING ON THE MEDIUM LEVEL

Forestry training on the medium level takes place now in the professional secondary schools. Technicians trained in these schools represent an intermediate stage between the skilled forest workers and forest engineers. Establishing another intermediate degree in between the technicians and the university graduates would involve several disadvantages. It would be more advisable to specialize the training of technicians in the field of forestry, forest industries and hunting. Proper training needs the training period to be extended from four to five years. In the first four years students have to obtain general knowledge, and the fifth year is to be utilized for a proper vocational training of them.

Az erdészeti szakmunkás-ellátottság és -képzés helyzete

VÁRADI GÉZA

Az életszínvonal tervszerű növelésének előfeltétele a népgazdasági ágak termelési célkitűzéseinek *hatékony* teljesítése. Ennek elérése érdekében — a munkaszervezés mellett — egyre nagyobb figyelmet kell fordítanunk a műszaki fejlesztésre. *A kitűzött műszaki fejlesztés azonban csak akkor hozza meg a kívánt gazdasági eredményt, ha már a bevezetés időpontjában rendelkezésünkre állnak a korszerű technikát alkalmazni tudó szakmunkások.*

Magyarországon — Európa többi országaihoz hasonlóan — az iparfejlesztés és a szolgáltató iparágak munkaerőszükségletét évtizedeken keresztül a külföldi terjesztésen keresztül a mezőgazdaság biztosította.

Hazánkban az utóbbi 3—4 évben mérséklődött a mezőgazdasági munkaerő kibocsátása. A gépesítés és kemizálás arányainak további növelése eredményeként reálisan számolhatunk azzal, hogy távlatilag a mezőgazdasági keresők létszámcsökkenése biztosítja az iparfejlesztésekhez szükséges munkaerő nagy részét. A tervezett iparfejlesztés alapján gyors ütemben nő a szolgáltató iparágak munkaerő szükséglete is. A szolgáltatóipar fejlesztése jórészt le fogja kötni az újonnan munkábalépő városi fiatalságot, sőt vonzó hatást gyakorol a falusi ifjúságra is. *Az iparfejlesztések és a szolgáltatások nagyarányú munkaerőszükséglete egyben azt is jelenti, hogy távlatilag az erdőgazdálkodás területén sem lehet reálisan számolni a jelenlegi munkáslétszámmal.* A tervezett termelési célkitűzések tehát csak úgy valósíthatók meg, ha 1985-ig az egy főre jutó munkatermelékenység legalább két és félszeresére nő. Természetesen ez csak úgy érhető el, ha — a mi területünk is követeve a népgazdasági tendenciákat — nő a gépesítés aránya és a munkatermelékenység emelkedése fokozatosan megközelelti, majd elhagyja a termelés növekedésének ütemét. Ennek érdekében reálisan kell számolnunk a munkaerő szakképzettségének erőteljes növelésével. Fokozódik a dolgozók ilyen irányú önkéntes kezdeményezése is, egyrészt a bérezési, másrészt a társadalmi értékítélet miatt. Ez egyben azt is jelenti, hogy az iskoláztatás átlagos időtartamának növelése, továbbá az oktatási-szakképzési feltételek javítása mellett fel kell készülni a munka melletti tanulás iránti igény kiszélesedésére. *A tanulás, a műveltség és a szaktudás növelése egyre inkább állandó kísérőjévé válik az emberi élet pályáján.*

Jórészt a távlati munkaerőhelyzet sokoldalú elemzésének tulajdonítható, hogy a napilapok és egyes termelési területek vezetői egyre gyakrabban foglalkoznak a munkaerő utánpótlás és a szakmunkásképzés kérdéseivel. Az erdőgazdálkodás és fafeldolgozás területén azonban — az utóbbi két évet leszámítva — nem fordítottunk kielégítő figyelmet a termelékenység és a szakmunkás ellá-